

Eerste generatie Antillianen naar geboorte-eiland

Carel Harmsen

Op 1 januari 2004 telde Nederland ruim 84 duizend Antillianen en Arubanen van de eerste generatie. Tot nu toe ontbrak informatie over het specifieke eiland van herkomst. Uit nieuwe gegevens blijkt dat driekwart van de op de Nederlandse Antillen geboren en in Nederland wonende personen op Curaçao is geboren. Op Aruba is 16 procent geboren, op Bonaire 3 procent en op de Bovenwindse Eilanden eveneens 3 procent.

Inleiding

Op 1 januari 2004 telde Nederland ruim 84 duizend Antillianen en Arubanen van de eerste generatie. Op de Nederlandse Antillen en Aruba zelf wonen ongeveer 276 duizend personen. De Nederlandse Antillen worden gewoonlijk onderverdeeld in de Bovenwindse Eilanden (Saba, Sint-Eustatius en Sint-Maarten) en de Benedenwindse Eilanden (Bonaire en Curaçao). Aruba behoort ook tot de Benedenwindse Eilanden, maar vormt sinds 1996 een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Op basis van geboorteland alleen is het niet mogelijk te onderscheiden of een in Nederland wonende persoon afkomstig is van Curaçao of van een van de andere eilanden die samen de Nederlandse Antillen en Aruba vormen. Door gebruik te maken van de in de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) aanwezige variabele geboorteplaats, een variabele die betrekkelijk recent voor het CBS beschikbaar is gekomen, kan alsnog worden bepaald van welk eiland de in Nederland wonende eerste generatie Antillianen en Arubanen afkomstig zijn. Deze informatie was tot dusver niet beschikbaar.

Verdeling per eiland

Ruim driekwart van de in Nederland wonende eerste generatie Antillianen en Arubanen blijkt op Curaçao te zijn geboren en ruim 16 procent op Aruba (zie *staat*). Bonaire en de Bovenwindse Eilanden nemen elk ruim 3 procent voor

hun rekening. Het aantal op Curaçao geboren personen in Nederland is bijna half zo groot als het aantal inwoners van Curaçao. Het aandeel personen uit Curaçao is daarmee, in verhouding tot de andere eilanden, zeer groot. Naar verhouding het laagst is het aandeel personen uit Sint-Maarten.

Naast de eerste generatie allochtonen telde Nederland in 2004 nog 7,2 duizend personen die op de Nederlandse Antillen of Aruba zijn geboren, maar twee in Nederland geboren ouders hebben. Deze personen worden tot de autochtonen gerekend. Driekwart van hen is op Curaçao geboren, onder meer in de periode dat Shell op Curaçao was gevestigd.

De bevolking die vanaf Curaçao naar Nederland is gekomen, is gemiddeld jonger dan de bevolking uit Aruba (*grafiek 1*). De uit Curaçao afkomstige bevolking is gemiddeld 34 jaar oud en die uit Aruba 38 jaar. De gemiddelde leeftijd van de Arubanen is bijna even hoog als die van de autochtonen in Nederland. De leeftijdsopbouw van de eerste generatie verschilt echter wel sterk. De eerste generatie telt weinig kinderen: 8 procent van de eerste generatie Arubanen en 12 procent van de eerste generatie Curaçaoënen is jonger dan 15 jaar, tegen bijna een vijfde van de autochtonen. De meeste Antilliaanse en Arubaanse kinderen zijn van de tweede generatie. Het aantal eerste generatie ouderen afkomstig uit de Nederlandse Antillen en Aruba is nog kleiner: slechts 3 procent is 65 jaar of ouder. Onder autochtonen behoort 15 procent tot deze leeftijdscategorie. Het aantal vrouwen afkomstig van de verschillende geboorte-eilanden is voor elk van de eilanden iets hoger dan het aantal mannen.

Vestiging vanuit Curaçao

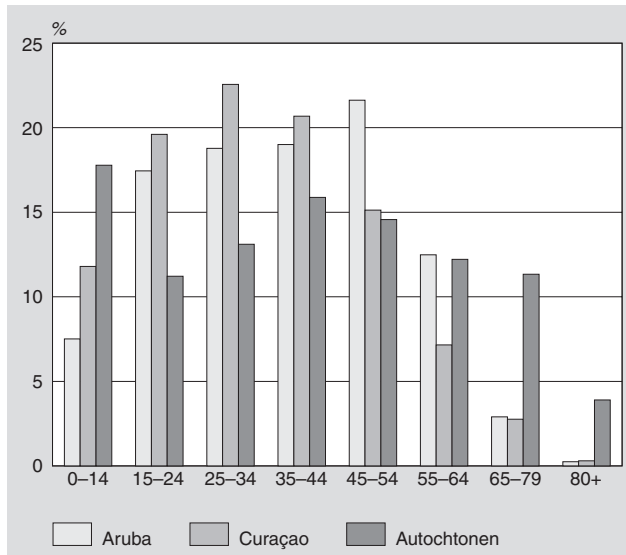
Dat de gemiddelde leeftijd van de bevolking afkomstig van Curaçao iets lager is, heeft onder meer te maken met het forse aantal jonge Curaçaoënen dat zich rond de millenniumwisseling in Nederland heeft gevestigd. De op 1 januari 2004 in Nederland wonende eerste generatie afkomstig

Staat
Eerste generatie Antillianen en Arubanen naar geboorte-eiland, 1 januari 2004

Geboorte-eiland	Aantal woonachtig		Aandeel woonachtig in Nederland in % woonachtig in gebied zelf
	in Nederland	in gebied zelf ¹⁾	
	x 1 000		%
Aruba	13,7	95,0	14,4
Bonaire	3,1	10,2	30,4
Curaçao	64,9	133,6	48,6
Sint-Eustatius	0,5	2,5	20,0
Sint-Maarten	2,0	33,1	6,0
Saba	0,2	1,4	14,3
Totaal	84,4	275,8	30,6

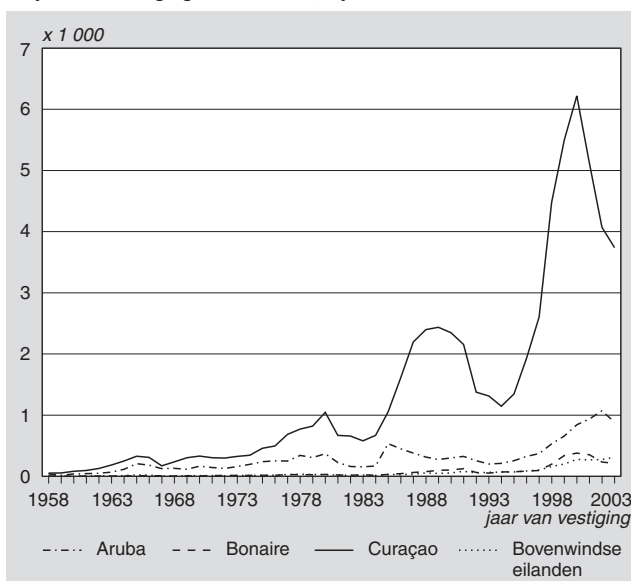
¹⁾ Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek van de Nederlandse Antillen en Aruba Central Bureau of Statistics.

1. Eerste generatie op Curaçao of Aruba geboren bevolking naar leeftijd, 1 januari 2004

van Curaçao vertoonde wat betreft jaar van vestiging een aantal opmerkelijke pieken. Deze hielden vrijwel alle verband met de economische situatie op dat eiland en mogelijk ook met de economische situatie in Nederland (*grafiek 2*). Zo piekte de vestiging vanuit Curaçao in het jaar 2000. Per saldo 6 duizend personen kwamen in dat jaar vanuit Curaçao in Nederland wonen. Eerdere pieken in de vestiging vonden plaats in 1980 en in de tweede helft van de jaren tachtig. Het piekje van 1980 hing samen met de economische malaise in Venezuela, een land waarvan Curaçao destijds economisch sterk afhankelijk was. Het relatief hoge aantal mensen dat zich in de tweede helft van de jaren tachtig in Nederland vestigde, had te maken met de malaise in de olie-industrie op Curaçao. Shell trok zich toen vrijwel geheel terug uit Curaçao. In de jaren negentig herstelde de economie van Curaçao weer, voornamelijk door de groei van het toerisme en de handel. De economische malaise eind jaren negentig en de economische groei

2. Eerste generatie Antillianen en Arubanen naar geboorte-eiland en jaar van vestiging in Nederland, 1 januari 2004

in Nederland veroorzaakten echter een aanzienlijke migratie naar Nederland. De afgelopen drie jaar is het aantal personen dat zich in Nederland heeft gevestigd weer sterk teruggelopen. De afname was zelfs zo sterk dat het aantal eerste generatie personen afkomstig uit Curaçao per saldo is gedaald.

Vestiging vanuit Aruba

In de bevolking op 1 januari 2004 zijn in de vestiging vanuit Aruba zijn twee pieken te onderscheiden. Evenals in het geval van Curaçao hield de eerste, in 1985, waarschijnlijk verband met het verminderen van raffinageactiviteiten op Aruba. Ook de vestiging van Arubanen in Nederland liet rond 2000 een piek zien. Deze was echter veel minder hoog dan die voor Curaçao. Aruba kent de laatste jaren een relatief gunstige ontwikkeling op het gebied van toerisme, waardoor de drang om elders een bestaan op te bouwen veel minder sterk aanwezig is. Dit heeft een navenant lagere migratie naar Nederland tot gevolg.

Huishoudenspositie

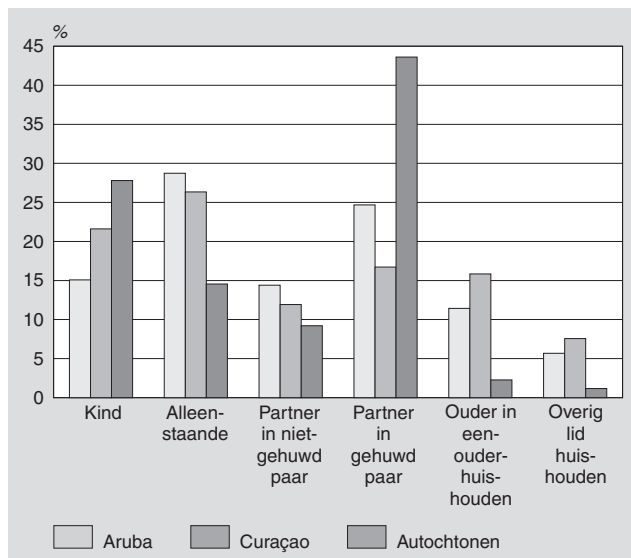
De van Aruba afkomstige bevolking verschilt wat betreft huishoudenspositie in een aantal opzichten van de Curaçaoënen (*grafiek 3*). Zo is het aandeel van kinderen onder Arubanen van de eerste generatie lager. Dit verschil wordt veroorzaakt door het lagere aantal kinderen dat de afgelopen jaren vanuit Aruba naar Nederland is gemigreerd; de migratie van Curaçaoëse kinderen is naar verhouding veel omvangrijker. Het aandeel van jongvolwassenen vanuit de Nederlandse Antillen in de immigratie is tussen 1995 en 2005 gestegen van een derde naar de helft. Een naar verhouding groot aantal van hen is afkomstig van Curaçao. Vergeleken met de autochtonen is het aantal kinderen in deze groep echter nog steeds klein. Een kwart van de autochtonen is thuiswonend kind, terwijl slechts een op de vijf eerste generatie Antillianen en Arubanen thuiswonend kind is. Wel moet worden bedacht dat de kinderen van de eerste generatie (dus tweede generatie) in deze vergelijking niet meetellen. Zou dit wel het geval zijn, dan zou het aandeel met 40 procent juist hoger zijn dan dat onder de autochtone bevolking.

Het aandeel partners in paren is onder Arubanen aanmerkelijk hoger dan onder Curaçaoënen. Dit geldt vooral voor het aantal partners in gehuwde paren. Van de eerste generatie Curaçaoënen is ruim een kwart partner in een paar. In de autochtone bevolking is dit aandeel twee keer zo groot. In de eerste generatie Arubanen is het aandeel bijna 40 procent.

Het aandeel ouders in eenouderhuishoudens is onder de eerste generatie afkomstig van Curaçao eveneens hoger dan voor de bevolking afkomstig van Aruba. Vergeleken met Nederland is het percentage ouders in eenouderhuishoudens voor zowel Curaçao als Aruba echter hoog. De autochtone bevolking telt iets meer dan 2 procent ouders in eenouderhuishoudens, tegen 16 procent onder Antillianen. Deze verschillen kunnen deels worden verklaard door verschillen in de leeftijdsopbouw van deze bevolkingsgroepen. Desondanks bestaan er ook voor specifieke leeftijdsgroepen grote verschillen. Zo is onder Arubaanse vrouwen van

35 tot 45 jaar ruim een derde ouder in een eenouderhuishouden; onder vrouwen afkomstig van Curaçao is dit bijna de helft. Onder autochtone vrouwen in deze leeftijdsklasse is het aandeel vrouwen in een eenouderhuishouden nog geen 8 procent.

3. Eerste generatie op Curaçao of Aruba geboren bevolking naar plaats in het huishouden, 1 januari 2004

Concentratie in stedelijke gebieden

Ongeveer 0,5 procent van de Nederlandse bevolking bestaat uit eerste generatie Antillianen. In Rotterdam zijn het er, met 2,5 procent, vijf keer zo veel. In de regio Rotterdam kennen ook verder veel gemeenten een aanzienlijk aandeel Antillianen en Arubanen: zeven van de twintig gemeenten met minstens 1 procent Antillianen van de eerste generatie liggen in de buurt van Rotterdam (grafiek 4).

Ook andere havengemeenten, waaronder Vlissingen, Den Helder en Delfzijl, tellen naar verhouding veel Antillianen onder hun inwoners. De hier getoonde gemeenten vallen in sterke mate samen met de 18 oorspronkelijke 'Antillianengemeenten'; gemeenten waarmee de minister van Vreemdelingenzaken een convenant heeft afgesloten aangaande investeringen in kansarme Antillianen. In gemeenten als Delfzijl en Hellevoetsluis, beide niet behorend tot de 18 oorspronkelijke Antillianengemeenten, is het absolute aantal eerste generatie Antillianen en Arubanen niet bijzonder groot, maar hun aandeel wel. In gemeenten als Amersfoort, Nijmegen en Zwolle, die wel tot de Antillianengemeenten behoren, is het aandeel betrekkelijk klein, maar het absolute aantal groot. Voor de in Nederland wonende Antillianen en Arubanen geldt dat zij vooral wonen in sterk en zeer sterk stedelijke gemeenten.

4. Eerste generatie op Curaçao of Aruba geboren bevolking naar woongemeente, 1 januari 2004 (concentratie-index, 100 = Nederland gemiddeld)

